

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar
județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: L. Ghergariu.

Preocupări.

Poziții de aparat

Istoricul francez *Lucien Romier*, după o călătorie de studii făcută în America, a publicat de curând o lucrare intitulată: „*Cine va fi stăpânul: Europa sau America?*” E un studiu extrem de interesant și valoros prin constatările pe cari le face, prin problemele ce le pune și soluția pe care o da.

Despre civilizația americană, în totală dependență de extraordinara dezvoltare a mașinismului, s'au exprimat pesimist și alți cercetători. Intre alții ne aducem aminte de marele poet indian *Rabindranath Tagore*, care a părăsit complet desiluzionat și cu sufletul amarât patria omului-mașină, sau a mașinei-om. Marele idealist din țara visurilor, din poporul care nizește de milenii către perfecționarea umanului din om, nu putea să nu fie izbit dureros de aspectele unei civilizații în care sufletul e strivit tot mai mult de materie și bunăstarea materială, comoditatea vieții, este socotită aproape singura țintă a existenței.

Cântărirea valorii omului numai după puterea lui de producție pur materială, aprecierea superiorității după singurul criteriu al succesului, — iată o direcție a civilizației americane care poate sfârși în dezastru.

Petruță e potrivnică firii intime a omului și tot ce e împotriva naturii se răzbună.

Omul nu va putea fi nici odată redus la trebuințe pur materiale și satisfacerea acestora, ori cât de completă, nu va putea să-l mulțumească pe un timp mai îndelungat, să-l facă fericit. Partea de spiritualitate din noi își va cere mereu drepturile: aspirații, lupte, frământări, pentru a găsi o forță de înprospătare a spiritului, pentru a afla pe seama lui un loc de hodină.

În viața omenească exagerările care nu țin seama de dualismul din noi, — materie-spirit — au fost și vor rămânea totdeauna primejdioase pentru civilizație, ca și pentru fericirea individuală sau colectivă.

După cum mizeria extremă, — neputința de-a câștiga prin muncă strictul necesar existenței materiale, — abrutinează pe om, îl coboară în rândul animalelor și poate face din el fiară răzbuțătoare, tot astfel și satisfacerea în mare măsură numai a trebuințelor materiale, degradează pe om.

Când trupul e flămând, bolnav, fără adăpost, spiritul nu-și poate arăta, nici una din calitățile sale. Omul extrem de împovărat nu are nici timp nici voce să-și cultive sufletul.

Și tot asemenea când numai trupul e hrănit, iar sufletul uitat cu desăvârșire, omul se poate schimba ușor în element primejdios propriei creații.

»Civilizația care nu are alt scop« — scrie Lucien Romier — »decât să asigure omului bunăstarea, este osândită la decădere. Iar civilizația care, dimpotrivă, excită energia, dezvoltând conștiința omului, e durabilă și atotputernică«.

Hrana, îmbrăcămintea, toate plăcerile trupului, au o limită, ajung la un punct de saturație, de oboseală. Dacă omul ajuns aici, nu are resurse sufletești, cari

să-i dea o nouă tărie, să-l repună în picioare, decede. Și așa se întâmplă cu popoare întregi cari au fost călăuzite de principiile unei civilizații prea materialiste.

»Fericirea ruinează forța« spune Lucien Romier.

Intre cele două civilizații, a Europei și a Americii, va rămânea biruitoare aceea care va avea în vedere și *necesitățile spirituale* ale omului, le va aprecia, se va sili să le mulțumească, ba adeseori să le considere ca pe cele principale ale vieții.

Civilizația care vrea să meargă pe acest drum singur mântuitor, va trebui să apere, după Lucien Romier, trei poziții, trei forturi pe câmpul de bătăe: *supremația spiritului, umanismul, familia*. Trei poziții pe care de-o vreme le atacă civilizația americană, iar după războiu, au început să fie atacate și în Europa.

E nevoie să fie recunoscut dreptul »inteligenței desinteresate«, recunoscută importanța muncii, inteligenței speculative, dreptul spiritului omenesc la fantazie și invenție. Numai din această muncă se pot naște noi descoperiri, perfecționări ale științei, ale tehnicii. Nu poate fi socotit ca un parazit al societății cercetătorul care o viață întreagă își sfarmă creierul cu desăvârșirea științei în orice ramură, chiar dacă rezultatul acestei munci nu este în toți sau imediat pipăibil.

Nu numai inginerul, technicianul, indispensabil la o uzină, într'o fabrică, trebuie să fie bine plătit, ci societatea, statul, întreprinderea trebuie să protejeze și pe cei »desinteresați«, cari muncesc cu spiritul în orice domenii. Aceștia sunt în primul rând creiatorii de noi valori. — Aceasta este supremația spiritului, poziție care trebuie apărată cu orice preț de o civilizație sănătoasă.

A doua poziție de apărare este aceea a *umanismu-*

lui. Într'o civilizație biruitoare trebuie pus mare preț pe toate sentimentele cari cimentează legăturile dintre oameni, dintr'o societate. O societate nu poate exista prin simpla legătură dintre capital și muncă, dintre răsplătă pentru faptă, din raporturi pur materiale, pipăibile, matematice. *Iubirea deaproapelui, sentimentul prieteniei sincere, desinteresate, stima,* cu un cuvânt toate *virtuțile sociale,* trebuie să vieze, să crească, singure fiind capabile să închege astfel o societate, un popor, încât să fie nezdruccinat și atunci când vin primejdii mari, sau când motivul material al câșigului care i-a unit, a dispărut.

A treia poziție de apărat, după Lucien Romier, e *familia,* întâiul cuib unde pot crește și se pot desvolta sentimentele fundamentale omenești, acele care nu-l lasă pe om să se poată schimba în brută, — familia care e și temelia umanismului.

Omul nu e un simplu șurub într'un mecanism material, cum e o roțiță într'o fabrică; nu este un simplu »agent economic«. Esențialul din om e *afecțiunea, sentimentul.* Creația, producția lui cea mai sigură, cea mai statornică, e aceea care se întemeiază ori pleacă dintr'un sentiment. Pentru cine lucrezi? Ce bine urmărești pentru cei mai deaproape ai tăi cu munca ta? Dacă distrugi cercul celor mai apropiați ai omului, familia, »sfărâmi însuși resăritul omului și-i răpești însuși gustul de viață«.

Orice încercare de a distruge sau a slăbi familia cu legăturile sale, însemnează a lucra împotriva civilizației menită să fie stăpâna lumii. În lumina acestor poziții de apărat se poate înțelege ușor cine va fi stăpânul, după convingerea autorului, Europa sau America?

Va fi civilizația care va ținea mereu seama de dualismul ființei omenești și va desvolta, va proteja deopotrivă mijloacele și instituțiile care pot contribui în aceeaș vreme la bunăstarea materială și la îmbogățirea spiritului.

I. Agârbiceanu.

Câteva cuvinte despre Asociația învățătorilor din Polonia

de: *B. Gluchowski* — Varșovia.

Învățătorimea din școlile primare din Polonia s'a grupat încă în Aprilie 1919, într'o asociație profesională în limba poloneză: »Zwiazek Polskiego Nauczycielstwa Skó Powszechnych« Z. P. N. S. P.»)

Înainte de războiul mondial învățătorii polonezi erau organizați numai în Polonia austriacă, pe când în Polonia rusească învățătorii se întruniau pe ascuns. Asociația învățătorilor are azi 37598 de membrii, adică o proporție de 59'20/0 din numărul total de învățători de toate națiunile din Polonia.

În afară de această Asociație mai există o Societate a învățătorilor creștini și alte câteva mici organizații de învățători ai altor naționalități.

Scopurile Asociației învățătorilor Z. P. N. S. P. sunt:

- a) să unească pe toți învățătorii republicii poloneze, pentru îmbunătățirea stării lor economice și intelectuale,
- b) să apere drepturile sociale și juridice ale învățătorilor,
- c) să contribuie la progresul metodelor de învățământ și de luminare a poporului,
- d) să contribuie la progresul economic al țării.

În decursul celor câți-va ani de când există Asociația a cerut și cere mereu învățământul primar obligatoriu de 7 ani pentru toți copiii, ca o bază solidă pentru școala medie de 5 ani, ce ar urma. Aceste cereri și altele sunt susținute în Parlament de către 11 membrii ai Asociației — 2 senatori și 9 deputați — făcând parte din partidele politice de centru și stânga. Președintele Asociației Z. P. N. S. P. este senatorul Stanislav Nowak, mult apreciat de toți membrii, datorită energiei și culturii sale.

Comitetul Asociației editează în Varșovia câte-va gazete și reviste. Fiecare membru primește săptămânal o revistă profesională »Glos Nauczycielski« (Vocea Învățătorului). Suplimentul lunar al acestei reviste »Prack Azkolna« (Munca în școala) conține articole despre învățământ și educație. În afară de acestea mai apare o revistă științifică lunară »Ruch Pedagogiczny« (Mișcarea Pedagogică) și trimestrial revista

»Szkola Specjalna« (Școala Specială) pentru învățătorii de orbi, surdomuși, întârziați mintali ș. a.

Trimestrial mai apare revista »Polskie Archiwum Psychologii« (Arhiva poloneză de psihologie), revista »Roboty reczne« (Lucrul manual).

Odată la două luni apare »Polska Oswiata Pozaszkolna« (Cultivarea poloneză în afară de școală).

Lunar mai apare »Wiedza i Zycie« (Știința și Viața) și în sfârșit săptămânal revistele ilustrate »Pomyk« și »Pomyczek« (Flacăra mare și Flacăra mică) destinate copiilor din școlile primare.

La aceste numeroase publicațiuni ar mai fi de adăugat gazetele locale ale învățătorilor, cari apar în 10 mari orașe ale Poloniei.

Cea mai mare parte dintre învățători predau în săli de clasă rău aranjate, puțin spațioase și mulți se îmbolnăvesc și mor de tuberculoză. În rândurile învățătorimii a apărut în sfârșit ideea, că trebuie de urgență întreprins ceva pentru salvarea bolnavilor. A 5-a adunare a delegaților Asociației din 1923 a decis, ca fiecare membru să plătească în afară de cotozația obișnuită și un impozit lunar de 1% asupra salariului său. Prin această modalitate s'au stâns până azi 2.500.000 zloți, adică vre-o 50 de milioane de lei. Această sumă s'a întrebuințat pentru construirea unui mare sanatoriu, după cele mai moderne prescripțiuni ale științei. În acest sanatoriu găsec loc 200 de tuberculoși. În aerul curat al podișului Tatra bolnavii se însănătoșesc în cele mai multe cazuri și devin cei mai fervenți partizani ai Asociației. În apropierea sanatoriului s'a cumpărat o moșie cu o fermă, care furnizează alimentele necesare bolnavilor.

Însă și învățătorii și învățătoarele, chiar sănătoși fiind, au nevoie să se reculeagă în timpul concediului de vară. Pentru ei s'au organizat colonii de odihnă și pensiuni în 6 localități diferite lângă mare și în munți. Asociația are o mulțime de secțiuni, cari se ocupă cu multiplele lucrări ce Asociația și le propune și anume: secția pentru educația antescolară, pentru desen, muzică, excursiuni, relațiuni cu străinătatea, ș. a. Secțiunea de excursiuni a primit câte-va grupuri de învățători cehi și slovaci și a organizat prima excursiune în străinătate: în Cehoslovacia. În urma deciziei luate de ultima adunare generală, care a avut loc în Noiembrie 1927, impozitul de 1% asupra salariilor, va fi de acum înainte destinat pentru construirea de locuințe pentru învățătorii din orașele mai importante. Căminul Învățătorilor din capitala Poloniei va avea camere destinate pentru copiii învățătorilor, precum și un orfelinat.

Traducere din limba Esperanto.

Chestiuni didactice.

Muzica în școala primară.

Unul dintre cele mai importante studii în cadrul școlii primare este «Muzica». Cuvântul muzică este o amintire pururea recunoscătoare către ființele Dumnezeuști cari patronau arta frumosului; acestea ființe existau în mitologia vechilor Greci

Încă pe timpul lui David se da mărire lui Dumnezeu și mai târziu venerațiune eroilor și martirilor prin muzică.

Prin cântec deci și mai de mult se exprima simțirea sufletească; venerațiunea, durerea, și cerințele sufletești și trupești. Sufletul omului prin cântec se înobilează, se face mai blând și plin de iubire și recunoștință.

De sigur că un suflet tânăr va fi mai ușor de a-l modela după voința educatorului și cunoscând puterea muzicii pedagogii mai vechi au introdus în programa școlii primare și studiul muzicii.

Valoarea educativă a muzicii este știută și îndeajuns apreciată, deci nu voi însista asupra acestui lucru, nici nu voi face istoricul muzicii, ci mai mult aș dori să vorbesc despre alegerea bucaților de muzică: cari sunt în concordanță cu viața elevilor din școlile sătești.

Dupăcum celelalte obiecte de studiu sunt în concordanță cu creșterea psihică — putem zice și fizică — a copilului, deasemenea trebuie aceleași perceptive respectate și la cant.

Copilul în primele clase primare are mai puține noțiuni abstracte, deci învățătorul desigur că are să-i prezinte studiul cât se poate de concret și încetul are să-l deprindă și cu abstracțiuni. Totul va fi aproape de mentalitatea lui. Acelaș procedeu la muzică;

învățătorul va alege cântece din viața copilului. Cunoaștem cântecul «Copilul călăreț». În acest cântec aflăm viața fantezistă a copilului, căci fiecare dintre copii a înlocuit calul de călărit cu un băț sau nuelusă ruptă din oarecare gard.

Textul este concret, ușor de înțeles și de memorizat.

În ceia ce privește melodia, este ușoară cu tonuri succedante, fără nuanțe prea pronunțate, fără accidenți deci fără semitonuri și fără «Legato» care e greu de executat de copii fără multă cunoștință muzicală. E bine pentru clasele mai mici să se aleagă cântece din viața copilărească cu text ușor în privința înțelegerii și a memorizării, cântec în care copilul să trăiască acțiunea, să aibă o melodie fără multe semitonuri cu accidenți și modulații cât se poate de ușoare.

Încetul se vor obișnui elevii cu cântece mai grele cu nuanțe mai variate, pe urmă putem introduce cântece mai grele, înțelegând clasele superioare și la coruri ce se vor face cu adulții.

De și acum sunt mai stăpâni pe tonuri și pot executa cântări mai grele, totuș trebuie să alegem și acum cântările.

Eu cred că ar fi mai preferabile *cântecele populare, și trebuie să aibă precădere cântecele populare cu melodie și text popular.*

Pentru ce să se învețe cântece de soi «domnesc», streine copiilor de țaran, cu text și melodie care au venit pe lume - poate - lipsite de inspirație, nu mai din sâla autorului?

Și zic: pentru ce să nu luăm din cântecele poporane când avem o «mare» nesecată și fără seamăn de frumoasă de astfel de cântece.

În cântecele noastre găsim glasul durerii cauzate de asupritorii streini și glasul reînvierii gloriei strămoșești; în ele găsim emanațiunea sentimentelor sufletelor lipsite de ori ce pată a prefăcătoriei, totul este exprimat cu simplitate, sincer, nobil și neîntrecut de frumos.

E lucru cert că un copil dela țară mai cu atragere și mai cu simțire va cânta «Lugojana» sau «In sezătoare» decât ori care romanță frumoasă, dar streină lui.

«Dați poporului ce-i a lui, căci ce este a lui va primi cu bucurie, mai cu simțire, mai cu multă căldură sufletească».

La cântările noastre poporane trebuie multă simțire la executare. Lucru cert că «Doina» care e creațiune unică în felul ei, nu poate fi executată corect de către muzicanții streini, lipsiți de simțire românească. Să alegem totul ce dăm copiilor, să alegem o sămânță selecționată și curată de materiile streine căci ce sa-meni aceia-ți răsare.

B. Bătoj.

inv. Mineu.

Intuirea și descrierea triunghiului echilateral.

— Lecție de geometrie ținută la cl. III. —

PLAN GENERAL.

Scopul material: să cunoască și să știe să descrie triunghiul echilateral;

Scopul formal: desvoltarea spiritului de observație și a judecății;

Metodul: Analitico-sintetic;

Forma: întrebătoare, aflătoare;

Mijloacele de întuiție: două triunghiuri făcute din carton de diferite mărimi;

Treptele formale: pregătirea, prezentarea, asocierea, sistema și aplicarea.

PLAN SPECIAL.

Pregătire: Ce se numeste față? B. Intinderea care are lungime și lățime! De câte feluri sunt fețele? C. Plane și curbe! Despre ce fel de fețe plane ați în vățat voi până acum? S. Despre dreptunghiu, romb,

pătrat, trapez, etc.! Care față se numește pătrat? S. Fața care are laturile egale și unghiurile drepte.

Anunțarea: Fiți atenți, căci astăzi vom învăța despre un alt fel de fețe.

Prezentarea: (Le prezentăm un triunghi) Ce este aceasta copii? Față! Câte laturi are? B. trei! Dar cum îți se pare că sunt aceste trei margini? V. egale! Să vie să le măsoare? U. (Copilul vine și le măsoară, apoi răspunde că, da, sunt egale.) Dar unghiurile sunt egale? C. da! Să vină să le măsoare? D. (Copilul vine și le măsoară și răspunde că sunt egale.) Dar acesta ce este? (Și se arată al doilea triunghi mai mare decât cel dintâi). T. Tot o față! Cum îi sunt marginile? G. egale! Dar unghiurile cum sunt? F. egale! Să treacă și să le măsoare? A. (Copilul trece la tablă și le măsoară) Cum sunt? Sunt egale! (Acum vom lipi triunghiurile de tablă și vom desena pe marginea lor. Apoi deslipim pe cele fixate.

Asociere: și întrebăm. Ce a rămas acum pe tablă? B. niște fețe! Dar cum sunt aceste fețe față de cele de carton? B. Sunt la fel! Așa! De acum să știți băeți că fețele care au trei laturi egale precum și trei unghiuri egale se numesc triunghiuri echilaterale.

Dar care sunt laturile triunghiului mai mare de pe tablă? C. Laturile triunghiului mai mare de pe tablă sunt A B, B C, și C D! Dar unghiurile? S. a, b, și c! Cum este fața noastră de pe tablă? Z. Triunghi echilateral! Pentru ce? Pentru că are atât laturile cât și unghiurile egale!

Aplicare: Unde vedem noi fețe în formă de triunghiuri echilaterale? D. La acoperișuri de case, la bucăți pe pământ etc.!

(După acestea mai chemăm pe careva afară și îl punem să deseneze mai multe triunghiuri ajutându-i să le facă).

Nicolae Ioan.

Sălajul.

Monografia școlii din Pria.

(Fragment)

Intrucât n'am ceva real pe ce mă baza deoarice archiva a fost distrusă cu ocazia revoluției din 1918 mă voi mărgini numai la tradiție.

Se povestește că comuna și-a luat ființa cu vre-o 900—1000 ani înainte. Ca toate comunele dela munte și Pria este așezată la poalele «Măgurii» — cel mai înalt punct al județului Sălaj — pevălea Crasnei, căreia în comună-i zic «valea Priei».

Comuna se marginește de comunele Boian-Plesca, Cizer, Hurez, Ponița și o fermă spre Ciucea, Poicul.

Se povestește, că la început comuna Pria era așezată mai spre Plesca pe vale în jos. Nu se știe din ce cauză au început oamenii a-și zidi casele mai la deal, așa că acuma e chiar la poalele muntelui.

Pe aceste timpuri nu se știe nimic de școală, oamenii trăiau o viață retrasă în raza comunei lor, ocupându-se cu păstoritul și cu lucrul pământului până ce mai târziu »a venit Iancu« zice un bătrân »și ni-o băgat în cap să nu ne lăsăm la baroni să ne tragă pielea; ne-a ținut o vorbire că câte și câte fac nemeșii cu noi, până mai mulți oameni din sat au mers să-i ajute«. Apoi în 1848, spune altul că făceau focuri pe Măgură și huruiau bolovani spre dușmani și dușmanii fugeau crezând că-i oastea unui baron din Nașfalău. Acestea erau conduse de un primar viclean, zicea un bătrân.

Pe vremea aceasta, 1830—48, mai auzeau ei de carte, ba în sat chiar erau, în afară de popa, doi oameni, cari știau cefi pe cărți bisericesti, între cari era și fratele popii.

După multă stăruință de-a popii au ales de dascăl pe fratele său ca să învețe rugăciuni pe copii. Așa a și făcut. Intr'o casă de-a lui îi învăța pe copii rugăciuni și cântări bisericesti. Numarul elevilor care-i frecventau școala era vre-o 9—14. La anul însă s'a ridicat la 18—20. Ca leafă se spune că avea 2—300 florinți pe an dela comună.

Dascălul fiind bătrân, n'a voit să-și mai dea casa să se

adune la ea copiii satului și a sistat cursurile. La stăruința preotului s'au hofărit oamenii din comună să facă »o casă sătească, unde să se adune copiii«. Au și făcut-o sărăcăcioasă, din lemn și acoperită cu șcânduri. — Inșă pe când s'a terminat școala de edificat, a murit bătrânul dascăl pe drum — îmbătându-se în timpul iernii în comuna vecină Ponița, a înghețat.

Acum aveau școală, dar n'aveau cine să învețe copiii. Au stat vre-un an fără dascăl apoi atâtea le-a vorbit popa, până doi oameni și-au luat desagi pe umeri și hai prin sate până unde vor afla un »dascăl«. Au și aflat nu departe, în Tusa, pe un om care era cam bătrân și le-a spus un om că are și »gimnazii din Năsăud« însă era năcaz că-i cu cioareci ca ei. Acest om, se zice, că ar fi avut vreun curs două dela Năsăud și apoi s'a însurat în sat la el și și-a muncit ogorul moștenit dela părinți mai departe. Au și mers oamenii noștri la el să-l cheme de dascăl. La început s'a opus, însă după ce i-au promis câte toate s'a înduplecat să vină.

Ajunși în sat oamenii duc vestea bună popii că au dascăl. Nu pierd mult timp și caută trăsuri cu cai și merg să-l aducă pe »dascălu«. L'au adus și l'au așezat la școala cea nouă. Ca antecesorul său, Badea Petre — după cum îi ziceau sătenii — a început a învăța pe copii a ceti și a scrie cu litere cirile. N'a stat însă decât un an și a mers iar la moșia lui acasă. Ca leafă primea 2—300 florinți pe an. După câțva timp după ce a mers Badea Petre, au auzit sătenii de un alt dascăl din Stârciu cu numele Rada, L'au și adus, dar n'a stat decât un an, apoi certându-se cu soția sa, se zice că a plecat »în lume«.

Prienii-s iar fără dascăl. Oamenii au fost înaintați în cultură că știa o parte din ei scrie, ceti și zice rugăciuni.

Cei ce au umblat la școală erau mai cu vază în comună. Acestora le ziceau »cărturarii satului«. La un an după ce le-a mers dascălu, a murit și popa și au rămas și fără popă și fără dascăl câțiva ani, până ce vicarul din Șimleu le-a trimis Popă. Popa acesta nou le-a spus să meargă la Năsăud după dascăl. A și mers un om cu trăsura și a adus pe unul cu numele de Chita, din apropierea Năsăudului. Acesta a început a învăța pe copii pe lângă cele învățate până acum și geografia, calculul și a altoi. Spune un bătrân că Chita a umplut pereții de măpi. Până la învățătorul acesta școala o inspecta

numai preotul; la acesta, se zice, că a venit vicarul în inspecție. Chita a stat în Pria vreo 3—4 ani, apoi a mers de învățător în părțile Năsăudului.

După acesta a fost învățător un an de zile un țăran și pe urmă popa a adus pe Ghilea Ilie ca învățător cu diplomă, care a stat până în 1917 și în 1918 a murit aici în comună. Ajuns ca tânăr în comună, colegul Ghilea a avut ca scop să scadă numărul analfabeților, ce l'a și ajuns întrucâtva. Ghilea a fost primul care a predat în școala, care e și azi de față ca școală de stat.

Școala aceasta, se spune, că s'a edificat pela anul 1880 ca școală confesională. Limba de predare înainte de Ghilea a fost cea românească. După ce s'a edificat școala s'a pretins să se predea și limba maghiară. S'a predat numai ca formă, însă fără nici un rezultat, căci n'a învățat nimenea ungurește dela școală.

După ce a murit Ghilea, a venit timpul revoluției în care an a stat Matei ca suplinitor. Cel mai greu timp pentru învățător și preot a fost cu adevărat timpul acesta și în special într'o situație cum a fost comuna aceasta chiar între fronturi. Pe Meseș erau românii și spre Cizer săcuii. Au căutat pe popa și pe învățătorul să-l omoare pentru că ei au iscălit ceva declarație în numele comunei că vreau să se alipească de mamă.

Preotul și învățătorul au fugit la români de cu bună vreme cu hainele ce aveau pe ei, lăsându-și toată averea în mâna săcuilor.

După revoluție a venit ca învățător Pușcaș Paul care a muncit ca un adevărat dascăl în toate ramurile științifice. Până la un timp a fost ca învățător confesional, apoi a trecut la stat.

După ce a văzut Pușcaș că sunt copiii prea mulți la școală și un singur om nu poate face progres în deajuns a cerut să se înființeze și un al doilea post care s'a și înființat în anul 1924 așa că în prezent sunt 2 puteri didactice: Dna M. Ciurdărean și Dl I. Radu.

Ioan Radu,
înv. dir.

Pagini de literatură.

Cununa care sângereă

Fratele meu

O scrisoare, un crainic trimis să-mi aducă vești. Desfac plicul cu înfrigurare. Un scris mărunț, clar. Fraze înflorite, dar simple, concise. E de la fratele meu.

»Prin străini ne-a fost dat să trăim«, îmi scria el. »Pâinea amară pentru noi a devenit dulce. Ne-am obișnuit cu ea. Le suntem recunoscători. Pumnii și batjocorile lor nu ne mai înfioară. Tu însă, frate dulce, ești acolo ca un mucenic. Ai de luptat mult, ai de înfrânt multe. — O clipă nu da însă înapoi. Suprema ta datorie e nu numai să lupti, dar să și biruști. Învață patriotismul dela mormântul lui Gheorghe Pop, de care spui că ești aproape. — Du-te la el și afărnă câte-o floare de crucea lui, picură câte-o lacrimă, umilă recunoștință pentru acel care a intrupat năzuințele noastre...«

Ți-am transcris fragmentul de mai sus, pentruca să înțelegi și tu, prietene, inima fratelui meu. Pentru mine el e mai mult. Orfan de mic, el m'a crescut. Iubirea lui m'a ocrotit și m'a luminat. Sfaturile pe cari mi-le dă îmi prind bine și azi ca și atunci când, părăsit de toți, m'a luat în brațe și a jurat în fața sicriului tatei că va trăi pentru mine.

Bietul tata — părea că surăde mulțumit, părea că fața lui aspră de obicei se deschide, cum sta înfășurat în giulgiurile albe, funebre...

— Frate dragă, îți voi fi pururi recunoscător. Te-ai ținut de cuvânt. Dacă astăzi sufăr, nu ești tu de vină. Dacă astăzi viața mă istovește, dacă sunt floare veștejită, gata să se scuture, nu te învinuiesc. Tu ai fost la înălțimea chemării tale. Să ai, te rog, această mângâiere, mâine când vei afla, că eu, »dulcele frate« nu mai sunt...

Prinosul lacrimilor tale... O, dar e prea dureros ce scriu aici pentru tine. -- Plângi frate?...

E tot ce rămâne unui om neputincios să facă. E singurul răspuns pe care îl poți da vieții. — Când vei ceti aceste rânduri, eu voi fi dincolo. Mă voi întâlni poate cu acei cari ne-au dat viață și le voi spune cât de frățește te-ai purtat cu mine...

* * *

Ploaia încetase... Soarele abia străbătea cu lănci lungi, ascuțite prin desişul norilor îngrămădiți asupra satului. Imi pâlpaia în fereastră ca o ghirlandă de flacări, ca o vâlvătaie incoloră... Soarele de toamnă...

Zâmbet înmuiat în lacrimi, mănunchiuri rupte, roase de rugină și aruncate... Anină în larg, tremură prin undele reci de apă. Raze, flori prinse în părul toamnei, flori aruncate peste ea ca o ultimă răsplată... Amurguri de sânge... gânduri strivite... Și vântul vuie încet — ca un plâns în urma unui car mortuar...

Vântul se sbate ca o inimă frudită... înecată, asupra căreia atârnă gânduri infometate...

George Popovici.

Note și Observări.

Combaterea pornografiei

Aceasta plagă, care înveninează și apoi ucide trupul și sufletul generației tinere mai cu seamă, este destul de lăjită și chiar cu plăcere gustată și la noi. Ea se răspândește de către străinii dușmani nouă, prin cărți, reviste, fotografii și chiar și prin foiletoanele unor ziare, secundate adeseori și de cinematograf. Toate aceste până bine de curând se răspândeau în dragă voie, fără nici o pedecă. Scopul lor este să ne sărăcească și demoralizeze, ca mai târziu să ne poată stăpâni și nimici.

Evreul Ighaț Hertz din București are o adevărată officină de reviste pornografice din care ies: Revista Galantă, Mișto, Vistavoiul, Tiribomba, Tilibomba, Pardon etc. Au fost cazuri când ele nu se mulțumiau numai să atenteze la bunul simț și moralitatea publică, ci își băteau joc nesupărați chiar și de simbolurile sfinte ale neamului. Așa bună oară »Revista Galantă« în No. 5 din 1923, într'o gravură pornografică, o femeie goală de pulpa piciorului căruia i se face »pedicure« purta o *jartieră cu colorile drapelului românesc.*

Cea dintâi, care a luat lupta contra pornografiei a fost »Liga culturală« sprijinită de Sindicatul ziaristilor din București. Rezultatul este că acum de curând Ministerul Justiției a luat măsuri prin parchet ca conducătorii topigrafiilor să oprească orice publicațiune pornografică sau cuprinzând excese de limbaj degenerat în trivialități, căci în cazul când ar tipări reviste, ziare, broșuri etc. cu conținut pornografic, toate aceste vor fi confiscate și autorii pedepsiți ca atentatori la morala publică.

Aceasta chestiune trebuie să ne preocupe și pe noi învățătorii, chemați a face educația generațiilor dela sate și orașe: Vom griji ca elevii noștri să fie feriți de a vedea și cădea jertfa publicațiunilor obscene. Ne vom face colaboratorii acelorora, cari urmăresc stărpirea scrierilor pornografice și vom conlucra la suprimarea ori cărei tendințe de acest soi.

Părinți, nu uitați să grijiți sufletul copiilor noștri de neghina și murdăria cărților pornografice.

Mg.

Administrația școlară.

XXIV.

Probleme actuale de interes general

1. Obligativitatea la școala de copii mici. — 2. Schimbările în familiile învățătorilor. — 3. Copiii peste 12 ani nu mai pot fi înscriși la școala primară. — 4. Înaintarea proceselor verbale pentru aprobare.

1. (S. B. în H.) În localitățile unde funcționează școală de copii mici (grădina de copii) toți copiii din comună de la vârsta 5—7 ani sunt obligați să frecventeze aceasta școală, afară de cei infirmi și bolnavi, ceea ce vor dovedi cu certificate medicale.

Declarațiunile prevăzute la Art. 19 din lege și art. 29 din regulament nu pot fi luate în considerare, deoarece aceste se referesc la copiii obligați la cursul primar, iar nu pentru cei obligați la școlile de copii mici, deoarece relativ la depunerea declarațiunilor se spune textual în lege și în regulament: «părinții etc. cari voesc a da copiilor lor *instrucțiunea* în familie sau în școale particulare. . . »

În școala de copii mici însă se face educație, nu instrucție. Ea completează în mod sistematic și după un program binechibzuit educația din familie. Scopul ei este chiar acela, de-a face o educație armonică, ceea ce familia nu e în stare să o dea copilului.

Chestia declarațiunilor este deci iluzorie. Aceste s'ar putea accepta numai în cazul, când în comună ar mai funcționa o școală de copii mici particulară și cei declarați ar frecventa aceasta școală.

Dealtfel timpul pentru depunerea declarațiunilor este epoca înscrierilor (1—10 Sept.) iar nu acum.

Evident că, locuitorii de naționalitate germană din comuna DVs. în baza celor relatate, sunt jertfa unei agitații

impotriva școlii de stat și astfel caută să eludeze legea și să-și sustragă copiii dela obligativitatea școlară.

Veți încerca tot posibilul să-i convingeți și luminați cu *căruțul* iar dacă așa nu merge, se vor aplica sancțiunile legii cu toată rigoare, căci o instituție a Statului nu poate fi supusă intereselor de ordin sentimental.

2. (*Al. C. în C.H.*) Orice schimbare întâmplă în familia învățătorului (naștere, căsătorie, deces) trebuie raportată numai decât Revizoratului școlar, anexând și actele oficiale care probează schimbarea. Aceasta e necesară pentru completarea datelor matricole în statul personal, precum și pentru rectificările ce urmează să se efectuiască în retribuțiunile învățătorului.

E o întrelăsare foarte caracteristică, când nu învățător — știind că după copii beneficiază de ajutor familiar — numai după 2 ani dela nașterea copilului își reclamă ajutorul familiar, atunci, când a mai trecut un sfert de an și dela nașterea copilului al doilea.

3. (*A. I. în Cr.*) Copiii de țigani arătați, având vârsta înaintată (13—14 ani impliniți) și fiindcă până acum n'au urmat nici la o școală, conform art. 31 din Regulament, după vârsta de 12 ani nu mai pot fi înscriși în școala primară (nici în școala particulară) ci sunt obligați să urmeze la școala de adulți.

4. (*A. C. în S și I. L. în L.*) Atât procesele verbale cât și alte acte, în general, cari reclamă aprobarea și vizarea autorităților școlare, să se înainteze spre acest scop *in dublu* exemplar, fiind însoțite de obicuinutul raport oficial.

În procesele verbale se va descrie mersul ședinței consemnându-se toate chestiunile dela ordinea zilei, împreună cu concluziunile aduse.

Incheierea proceselor verbale în câteva propozițiuni sumare trebuie evitată.

D Mărgineanu.

Ș T I R I

— **Redacționale.** Articolul prim din numărul prezent al revistei noastre e datorit marelui nostru prozator Ioan Agărbiceanu. Anunțăm cu bucurie că dânsul a avut bunăvoința să primească colaborarea la revista noastră.

— **Examenul de definitivat** pentru învățătorii din județul nostru s'a ținut la școala normală din Zălau. Au fost admiși numai acei candidați, cari întruneau cerințele legii în număr de 26, dintre cari la examenul oral au căzut 5. Au trecut examenul următorii: D. Andrei Sabou și Angela Nichita — Cucata din Acăș, Nedelcu Negoită din Bozna, Ilie Aniciu din Brebi, Teodor Ingaru din Bulgari, Gheorghe Hobjilă din Creaca, Petre Grofu din Ciuta, Iulia Claja și Marg, Rașiu din Carei, Iuliu Gogu din Hotar (jud. Bihor), Gheorghe Apostol din Cehei, Paul și Aurelia Dimitriu din Năpradea, Vasile Cimpoiu din Noțig, Ioan Cosma din Rachiș, Maria Iobagiu din Săncraiu, Elena Feieș din Săumiclăuș, Martin Popescu lin Odești Regina Plaianu din Surduc, Ștefan Hager die Ghilvaci și Petru Popescu dela școala de aplicație din Zălau. Din datele de mai sus reese, că rezultatul examenului este satisfăcător, ceea ce în mare măsura este a se atribui și comisiunii examinatoare, care a procedat cu

mult tact și bunăvoință. În numărul viitor a revistei ne vom ocupa cu partea pedagogică și mersul examenului, ca cei interesați să poată profita în interesul propriu.

Mg.

— **Dezeitare** Inv. Ioan Olariu din Mal și-a părăsit postul fără ca să demisioneze ori, cel puțin să raporteze autorităților școlare.

— **În amintirea învățătorilor morți în războiu.** Asociația învățătorilor români din Ardeal ne trimite următorul apel: Asociația învățătorilor români din Ardeal și-a pus în gând să ridice un monument comemorativ în onoare a învățătorilor morți în războiul pentru întregirea neamului. Am socotit de a noastră datorie, a celor ce supraviețuim, să închinăm memoriei lor câteva clipe de muncă și preocupare din viața noastră, căci știut este, această supremă jertfă a lor n'a fost altceva decât preludiu unei epoci noi de viață națională românească, pe care ei ne-au dat-o drept moștenire de veci. Cuvine-se deci să facem ca generațiile ce ne succed să găsească în jertfa lor pilda sacrificiilor pe care o cer interesele neamului nostru, când istoria lui o va crea. Vrem să exteriorizăm sentimentele noastre de stimă și venerațiune pentru atâția prie-

teni și frați, prin ridicarea unui altar închinat memoriei lor, unde să alerge generațiile tinere pentru ca să se inspire din faptele lor mărețe. Această acțiune a noastră se întemeiază și pe hotărârea entuziastă a Congresului învățătorilor ținut la Brașov în anul 1926 și de aceea facem prin aceasta un apel călduros în locul întâiu către toți învățătorii din România și în special către învățătorii din Ardeal, să contribuie fiecare cu cel puțin 100 lei pentru înfăptuirea acestui gând. Colegii noștri învățătorii sunt lăsați ca singuri să găsească și alte modalități de colectare. Se pot face serbări în acest scop, se pot face colecte între școlari etc. În același timp ne adresăm încezători marelui public românesc dela orașe și sate: cu rugămintea să sprijinească și din partea sa mișcarea învățătorimii române, ajutând-o să înfăptuiască această operă. Dascălul este al tuturor: bogat, sărac, cărturar, negustor, industriaș, econom și deci fiecare membru al. uneia din aceste categorii sociale își îndeplinește și o datorie pe lângă mărinimozitate față de dascălul său dela care a cunoscut cea mai importantă armă în lupta vieții: cartea. Toate contribuțiunile se vor trimite pe adresa: Banca Învățătorilor Cluj cu mențiunea; contribuțiune la Fondul pentru ridicarea

unui monument învățătorilor. Cluj, la 15 Martie 1928. Traian Suteu, președinte. Andreiu Pora, Vice-Președinte. Gavrilă Almașianu, Secretar general.

— **Recunoașterea baptilștilor.** Monitorul Oficial în No. 14 din 1928 publică „Statutul comunității bisericești baptiste“ în baza căruia baptiștii pot să furnizeze comunității bisericești mari și mici și își pot exercita liber cultul conform dispozițiilor stabilite în acest regulament. Dacă în trecut au făcut multe neajunsuri bisericilor noastre, de aci încolo vor putea face și mai multe în cazul când nu se vor lua la timp măsurile de apărare, impuse de împrejurările de azi.

— **Câte ceasuri trebuie să doarmă un copil ?** O anchetă făcută de curând în școlile suedeze a dovedit, că copiii cari dormeau mai puțin decât camarazii lor, erau mai slăbiți, mai bolnăvicioși. Iată câte ore de somn trebuie să aibă copiii cari se duc la școală: Copiii de 4 ani trebuie să doarmă 12 ore. Copiii de 7 ani, 11 ore. Copiii de 9 ani, 10 ore. Copiii între 12—14 ani, 9—10 ore. Dela vârsta de 14 ani, până la 21 ani, trebuiesc 8—9 ceasuri de somn. Lipsa de sânge, slăbiciunea, neastâmpărul și celelalte neajunsuri ce se pun în școala creșterii provin numai și numai din cauza lipsei de somn

PARTEA OFICIALĂ

In aceasta parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștientos, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 1232—1928.

Combaterea alcoolismului.

Comunicăm în copie ord. Min. Instr. cu No. 28299—1928 punând în vedere tuturor învățătorilor să-și impună între primele îndatoriri combaterea acestui flagel social, depunând toată stăruința pentru înființarea societății de temperață.

Direcțiunile școlare ne vor raporta la sfârșitul anului școlar de activitatea depusă în aceasta direcție, cum și rezultatele obținute.

«Domnule Inspector șef, Primejdia alcoolismului este așa de mare în popor, așa că ravajiile ce le face sunt inconmensurabile, Societatea «Temperanță» și-a propus combaterea alcoolului pe teren practic, înființând societăți de temperață în toate comunele urbane și rurale. Activitatea profesorilor și învățătorilor în aceasta direcție se impune ca indispensabilă.

În consecință Vă rugăm să aduceți la cunoștință membrilor corpului didactic de toate gradele din acea regiune, să sprijine, opera începută de societatea «Temperața» prin vorbe și fapte, să combată alcoolismul înființând și organizând astfel de societăți în colaborarea cu doctorul de județ și agenții sanitari, conducătorii federațiilor și Băncii Populare, cu administratorii financiari și percepții rurale, în așa fel, încât prin o muncă intensivă și armonioasă, că se poată ajunge ca să fie câte o astfel de societate, în toate localitățile.

Atunci se va putea dispune de un factor efectiv de regenerarea la sate, făcându-se prin aceasta cel mai mare bine poporului român. p. Ministru Petre Ghișescu».

Zălau, la 20 Martie 1928.

No. 1125—1928.

Dl. Vasile Militar delegat ca Inspector pentru activitatea extrașcolară.

Onor. Minister al Instrucțiunii publice delegă cu începere dela 1 Februarie 1928 pe Dl Vasile Militaru, literat, ca inspector pentru activitatea culturală și extra-școlară în învățământul primar din Țară,

Zălau' la 13 Martie 1928.

No. 1365—1928.

Recrutare personalului didactic la școlile pentru anormali.

Onor. Minister cu ord. No. 1579—1928 în urma avizului Consiliului Inspectorilor Generali și în conformitate cu dispozițiunile art. 111 din lege și art. 197 și 198 din regulamentul legii a dispus cele ce urmează cu în privire la recrutarea personalului didactic titular ai școlilor și claselor de anormali.

1. Să fie admiși la examen pentru dobândirea numirii ca titulari la școlile și clasele de anormali, numai învățătorii asistenți numiți cu acest titlu în conformitate cu dispozițiile legii, adică să fie absolvenți distinși ai școlilor normale, să aibă recomandarea atât a directorului școlii normale pe care a absolvit-o cât și a profesorului de pedagogie și un stagiu de 2 ani într-o școală similară de anormali, justificând că au urmat și un curs special de 2 luni.

2. Să fie înlăturat dela școlile și clasele de anormali, toți acei cari servesc la aceste școlile, fără îndeplinirea condițiilor prescrise prevăzute în art. 111 și 226 din lege și art. 197 și 198 din regulament.

Zălau, la 27 Martie 1928.

No. 1367—1928.

Cursuri de vară pentru perfecționarea învățătorilor.

Aducem la cunoștință tuturor membrilor corpului didactic primar, că Ministerul cu ord. No. 2561—1928, în urma avizului Consiliului Dnilor Inspectori General V. Niculescu a aprobat ca să se înființeze în vara anului curent, cursuri de repetiții conform art. 155 din lege pentru învățătorii cari și-au pierdut cunoștințele didactice.

Zălau, la 27 Martie 1928.

I. MANGO, rev. școlar.

Comitetul școlar județean al jud. Sălaj

No. 701—1028. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Comitelele școlare neglijente de neexecutarea ordinelor referitoare la achitarea contribuției de 15% către com. școlar județean pe 1928.

Cu urmare ordinului nostru No. 432—1928 publicat în «Școala Noastră» No. 3—4 din 1928 și a ordinelor anterioare No. 2092—1927 din 28 Nov. 1927 și repetat în 8 Ianuarie 1928, prin care am cerut să ni-se raporteze imediat dacă s'a achitat sau nu Comitetului școlar județean subvenția de 15% (Art. 4 cheltueli) pe 1927 având nevoie de aceste date la verificarea bugetelor pe 1928 trebuie să întregistrăm cu deplin regret că: Comitetele notate mai jos n'au executat nici până în prezent aceste ordine, deși raportul amintit mai sus trebuia înaintat în ziua de 16 Decembrie 1927 (de 3 luni).

Noi nu mai putem califica aceasta neglijență a dlor secretari dela aceste comitete. Lăsăm în aprecierea cuvenită a celor în drept.

Zălau, Agrij, Ariniș, Asuajul de sus, Bicz, Bogdana, Buciumi, Brâglez, Corni, Creaca, Cig, Ciglean, Căpleni, Ferma-Coruia, Giurtelecul Hododului, Ghenciu, Câmpia, Hurez-Ponița, Lazuri, Mal, Marin, Mălădia, Moigrad, Păgaia, Săliște, Sâncraiu-Eriu, Tarcea, Unimăt, Urmașii lui Iancu și Vașcapauă.

Zălau, la 27 Martie 1928.

No. 710—1928.

Inaintarea Conturilor de gestiune pe exercițiul anului financiar 1927.

Ca urmare ordinului nostru No. 2100—1927 publicat în revista «Școala Noastră» No. 18—19 din 1927 priu care am cerut să se înainteze pentru verificare conturile de gestiune pe anul financiar 1927 până la data de 20 Ianuarie 1928, punem din nou în vedere tuturor Comitetelor școlare cari nu au executat acest ordin, să înainteze conturile de gestiune cel mai târziu până la 15 Aprilie 1928.

Zălau, la 27 Martie 1928.

Prefect-Președ. :
(ss.) Dr. I. OSSIAN.

Contabil :
(ss.) D. MĂRGINEANU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

